

Týždeň od 7. do 13. októbra

SPOR

(TEOLOGICKÉ POZADIE LISTU RIMANOM)

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Heb 8,6; 3Moj 19,37; Sk 15,1–29; Gal 1,6–8

ZÁKLADNÝ TEXT

Zákon bol totiž daný skrze Mojžiša, milosť a pravda prišli skrze Ježiša Krista. (Ján 1,17)

Prvotnú cirkev tvorili prevažne Židia. Tým však nikdy ani len na um nezišlo, že by sa prijatím židovského Mesiáša Ježiša akýmkoľvek spôsobom odklonili od viery svojich otcov alebo od zaslúbení zmluvy, ktoré Boh dal svojmu ľudu. A mali pravdu. Pre prvých veriacich zo Židov sa stala problematickou otázka, či musia pohania najprv prijať židovské náboženstvo, aby potom mohli prijať Krista.

Jasnú odpoveď prinieslo až stretnutie v Jeruzaleme, ktoré prišlo s rozhodnutím nerobiť pohanom ťažkosti vyplývajúce zo zachovávaní všetkých židovských zákonov a nariadení. Záverečné stanovisko znamenalo, že pohania sa nemuseli stať najprv Židmi, aby mohli prijať Ježiša.

Napriek tomuto rozhodnutiu niektorí učitelia naďalej zamorovali zbory náukami o tom, že obrátení pohania sa musia riadiť židovskými zákonmi a nariadeniami. Vonkajším prejavom takéhoto podriadenia sa malo byť prijatie obriezky. Falošní učitelia tvrdili, že na pohanov sa zaslúbenia zmluvy môžu vzťahovať len vtedy, ak prijímajú zákony a nariadenia, ktoré boli neoddeliteľnou súčasťou spoločenstva Izraelitov.

O aké problémy išlo a ako sa ich podarilo vyriešiť?

LEPŠIA ZMLUVA

Teraz však dostal o tolko vznešenejšiu službu, o kolko je lepšia zmluva, ktorej je prostredníkom, lebo je ustanovená lepšími zaslúbeniami. (Heb 8,6)

Prečítaj si text Heb 8,6. Ako tomuto veršu rozumieš? V čom spočíva jeho hlavná myšlienka? O akých „lepších zaslúbeniach“ sa tu hovorí?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Najväčší rozdiel medzi náboženstvom Starej a Novej zmluvy je zrejme to, že novozmluvná éra sa začína príchodom Mesiáša – Ježiša z Nazareta, ktorého predpovedala Stará zmluva. Boh ho poslal, aby sa stal naším Spasiteľom. Nemôžeme ho ignorovať, a pritom dúfať, že budeme spasení. Naše hriechy nám môžu byť odpustené len vďaka jeho zmierujúcej obeti. Len ak je nám pripočítaný dar jeho dokonalého života, môžeme sa postaviť pred Boha bez strachu z odsúdenia. Veriaci v čase Starej zmluvy očakávali naplnenie zaslúbenia o spásu a príchod požehnania mesiánskeho veku. V novozmluvnej dobe sa ľudia museli rozhodnúť, či prijmú Ježiša z Nazareta ako slúbeného Mesiáša poslaného od Boha, alebo ho neprijmú. Ak spoznali, aký je, ak mu uverili a ak mu odovzdali svoj život, mohli sa radovať zo záchranu, ktorú dostali ako dar. Morálne princípy však zostali aj v Novej zmluve nezmenené, pretože vyplývajú z charakteru Boha a Krista. Poslušnosť Božiemu morálnemu zákonu je neoddeliteľnou súčasťou novej zmluvy – podobne ako bola neoddeliteľnou súčasťou starej zmluvy.

Prečítaj si texty Mat 19,17; Zj 12,17; 14,12 a Jak 2,10.11. Čo tieto verše hovoria o morálnom zákone v Novej zmluve?

Všetky obradné a ceremoniálne nariadenia, ktoré súviseli so službou v izraelskej svätyni a poukazovali na príchod Mesiáša, boli jeho príchodom ukončené a nahradené novým systémom založeným na „lepších zaslúbeniach“.

Jedným z hlavných cieľov Pavlovho Listu Rimanom bola snaha pomôcť Židom i pohanom pochopiť, v čom spočíva prechod od judaizmu ku kresťanstvu a v čom tkvie krása a jedinečnosť kresťanského posolstva. Tento prechod si vyžadoval určitý čas. Mnohí Židia, ktorí prijali Ježiša, neboli ešte pripravení na prichádzajúce veľké zmeny.

- Ktoré sú tvoje obľúbené biblické zaslúbenia? Čo *lepšie* priniesol a prináša Kristus do tvojho života? Ktoré *lepšie* biblické zaslúbenia sú pre teba dôležité? Ako sa môžu naplniť aj v tvojom živote? Ktoré z tvojich rozhodnutí môžu brániť naplneniu týchto zaslúbení v tvojom živote?

APLIKÁCIA

ŽIDOVSKÉ ZÁKONY A NARIADENIA

1Hospodin povedal Mojžišovi: **2**Povedz Izraelitom... (3Moj 12,1,2)

Zachovávajúte teda všetky moje ustanovenia a dodržiavajte všetky moje právne predpisy. Ja som Hospodin. (3Moj 19,37)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Podľa možnosti si stručne prejdí celú Tretiu Mojžišovu knihu – najmä však kapitoly 12,16 a 23. Čo ti napadne, keď čítaš o všetkých tých pravidlách, nariadeniach a rituáloch? Prečo by zachovávanie mnohých z nich nebolo v Novej zmluve mysliteľné?

Zákony v Starej zmluve sa obvykle rozdeľujú do niekoľkých kategórií: (1) morálne zákony, (2) ceremoniálne zákony, (3) občianske zákony, (4) súdne pravidlá a ustanovenia a (5) zdravotné zákony. Toto rozdelenie je viac-menej umelé a nepresné, pretože mnohé príkazy sa prekrývajú. Ľudia v starozmluvnej dobe ich tak striktne nerozlišovali.

Morálny zákon je zhrnutý v Desatore (2Moj 20,1–17), ktoré sumarizuje základné morálne požiadavky pre ľudstvo. Týchto desať princípov rozvíja a aplikuje mnoho ďalších nariadení, o ktorých sa hovorí v prvých piatich knihách Biblie. Tieto nariadenia názorne ukazujú, ako uviesť Božie prikázania do rôznych oblastí každodenného praktického života. S tým súvisia aj mnohé občianske zákony, ktoré takisto vyplývajú z morálneho zákona, definujú vzťah jednotlivca k spoluobčanom a zodpovedným autoritám a vymedzujú tresty za ich porušenie.

Ceremoniálny zákon vyjadroval pravidlá, podľa ktorých sa prinášali obeť a vykonávali obrady vo svätyni a opisoval ich súvis s každodenným životom. Zároveň predstavoval jednotlivé náboženské sviatky a spôsob, akým ich mali ľudia prežívať.

Zdravotné zákony sa prekrývajú s ostatnými zákonmi. Rôzne zákony súvisiace s nečistými zvieratami a jedlom definujú aj ceremoniálnu nečistotu. Mnohé z nich presahujú oblasť hygieny a zdravia.

Napriek tomu, že Židia pravdepodobne vnímali všetky tieto nariadenia ako jeden celok, ktorého autorom je Boh, museli zároveň medzi nimi vidieť určitý rozdiel. Desatoro ľuďom dal a predstavil Boh sám. Už vďaka tomu mu patrí výnimočná dôležitosť. Ostatné zákony dal Boh ľuďom prostredníctvom Mojžiša. Obradný zákon mohli Izraeliti dodržiavať len za predpokladu, že fungovala svätyňa.

Väčšina občianskych nariadení sa stala neaplikovateľnou, keď Židia stratili svoju národnú zvrchovanosť a museli sa podriať vládne iných národov. Podobne sa nemohlo dodržiavať množstvo rituálnych nariadení v čase, keď bol zničený chrám. Dôležité je tiež zdôrazniť, že Kristus svojím príchodom naplnil mnoho predobrazov Božieho zákona.

APLIKÁCIA

■ Aký je tvoj názor na princípy a nariadenia Starej zmluvy? Aký zmysel má zaoberať sa nimi, hoci záväznosť mnohých z nich sa na nás už nevzťahuje? Ako nám môžu pomôcť pochopiť Kristovo dielo, na ktoré symbolickým spôsobom poukazovali?

PODĽA MOJŽIŠOVHO PREDPISU

¹Podaktorí, čo prišli z Judska, učili bratov: Ak sa nedáte obrezať podľa Mojžišovho predpisu, nemôžete byť spasení. ²A keď medzi nimi a Pavlom a Barnabášom vznikol spor a nemalá hádka, rozhodli, že Pavol, Barnabáš a niektorí ďalší spomedzi nich pôjdu s touto spornou otázkou k apoštolom a k starším do Jeruzalema. ... ⁴Keď prišli do Jeruzalema, privítala ich cirkev, apoštoli a starší. Vyrozprávali, čo všetko Boh s nimi urobil. ⁵Niektorí zo skupiny farizejov, ktorí uverili, hovorili: Treba ich obrezať a prikázať im, aby zachovávali Mojžišov zákon. ⁶Apoštoli a starší sa teda zišli, aby túto otázku preskúmali. (Sk 15,1–6)

Prečítaj si text Skutky 15,1–6. Čo bolo príčinou vzniknutých nezhôd? Z čoho vychádzalo presvedčenie, že židovské pravidlá sa vzťahujú aj na bývalých pohanov?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Kým apoštoli spolu s členmi zboru v Antiochii pracovali na záchrane ľudí pre Krista, niektorí spomedzi veriacich zo Židov rozšírili medzi kresťanmi otázku, ktorá sa čoskoro stala predmetom sporu. Títo učitelia jednoznačne tvrdili, že ak niekto chce byť spasený, musí sa dať obrezať a musí zachovávať všetky ceremoniálne nariadenia. Židia boli vždy pyšní na svoj spôsob uctievania Boha. Mnohí z tých Židov, čo prijali Krista, považovali za nepravdepodobné, že by Boh, ktorý kedysi jednoznačne určil židovskú bohoslužbu, mohol niekedy pripustiť akúkoľvek – čo i len nepatrnú – zmenu. Trvali na tom, aby sa židovské zákony a obrady stali súčasťou uctievania Boha kresťanmi. Doteraz nepochopili, že všetky obeť zmierenia ukazovali na smrť Božieho Syna, v ktorom sa predobraz stal skutočnosťou – a preto už zvyky a obrady ustanovené Mojžišovým zákonom stratili platnosť.

Reakciou na túto diskusiu a spor bol snem v Jeruzaleme. Zišli sa tam predstavitelia cirkvi, aby sa za celú vec modlili a pod vedením Svätého Ducha hľadali odpoveď a správne riešenie.

Prečítaj si text Skutky 15,2–12. Akým spôsobom sa podarilo vyriešiť vzniknutý problém? V čom môže byť uvedený postup príkladom na riešenie sporov a nedorozumení v dnešnej cirkvi?

„Aj keď Pavol dostal poučenie priamo od Boha, neprečenoval vlastnú zodpovednosť. Zatiaľ čo od neho očakával bezprostredné usmernenie, stále bol ochotný uznávať autoritu celého spoločenstva veriacich. Bol si vedomý, že potrebuje radu. Keď sa vyskytli závažné otázky, predkladal ich cirkvi a modlitebne sa spojil s bratmi, aby si od Boha vyprosil múdrosť a mohol sa správne rozhodnúť.“ (SA 122; AA 200)

- Akým spôsobom hľadáš Božiu vôľu a odpovede na svoje otázky? Akú úlohu zohráva v tomto hľadaní spoločenstvo cirkvi a jej predstavitelia? Prečo je taká dôležitá vzájomná spolupráca? K čomu môže viesť v cirkvi „sólová“ práca silných jednotlivcov?

APLIKÁCIA

VERIACI Z POHANOV

¹⁰Prečo teda teraz pokúšate Boha a kladiete na šiju učeníkov jarmo, ktoré nevládali niesť ani naši otcovia, ani my? ¹¹Ale veríme, že milosťou Pána Ježiša budeme spasení takisto ako oni. ... ²³Po nich im poslali tento list: Apoštoli a starší bratia pozdravujú bratov z pohanov v Antiochii, Sýrii a Cilícii... ²⁸Lebo Duch Svätý a my sme rozhodli, že na vás nebudeme klásť nijaké iné bremeno okrem tohto, nevyhnutného: ²⁹Zdržiavať sa mäsa obetovaného modlám, krvi, udusených zvierat a smilstva. Ak sa tohto budete chrániť, budete konať správne. Budte zdraví! (Skutky 15,10–29)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Prečítaj si text Skutky 15,5–29. K akému rozhodnutiu dospel snem v Jeruzaleme? Akými argumentmi zdôvodnil svoje rozhodnutie?

Konečné rozhodnutie snemu vyjadrilo jasný postoj voči „falošným učiteľom“, ktorí trvali na tom, že aj obrátení pohanovia musia byť obrezaní a zachovávať všetky starozmluvné nariadenia.

Je zaujímavé si všimnúť, že v 10. verši nazýva Peter tieto nariadenia „bremenom“, ktoré sa nedalo uniesť. Chcel azda Boh, aby sa jeho nariadenia stali pre ľudí bremenom? Určite nie. V priebehu rokov a stáročí však mnohí vodcovia národa zmenili nariadenia, ktoré mali byť požehnaním, na ťažké bremená. Jeruzalemský snem chcel, aby noví veriaci boli ušetrení od tejto záťaže.

V tejto súvislosti sa vôbec nehovorí o tom, či by veriaci mali zachovávať Desatoro. Viete si predstaviť, že by raná cirkev trvala na tom, aby veriaci nejedli krv, a zároveň nevidela problém v porušovaní prikázaní o cudzoložstve či vražde?

Prečítaj si text Skutky 15,20.29. Aké pravidlá mali dodržiavať kresťania z pohanov? Aké dôvody boli podľa teba za výberom práve týchto pravidiel?

Aj keď novoobrátení kresťania nemuseli zachovávať židovské pravidlá a tradície, účastníci snemu chceli, aby noví kresťania citlivo pristupovali ku svojim židovským bratom. Súhlasili preto, aby sa noví veriaci vyhýbali tomu, čo bolo obetované modlám, smilstvu, mäsu, z ktorého neodtiekla krv, a krvi vôbec. Niektorí sa domnievajú, že ak sa tu priamo nehovorí o sobote, prikázanie o sobote sa na nových kresťanov nevzťahuje. Tento argument však veľmi nezaváži, pretože tu sa nespomína ani prikázanie o vražde či ľži.

APLIKÁCIA ■ Ako sa nám môže stať, že na iných uvalíme „bremeno“, ktoré nie je nevyhnutné a vyplýva skôr z našich zvykov a tradícií? Čo s tým? Uvažujte o tom spoločne.

PAVOL A GALAŤANIA

⁶Čudujem sa, že od toho, ktorý vás povolal Kristovou milosťou, tak rýchlo prebiehate k inému evanjeliu. ⁷Iného evanjelia však niet. To iba niektorí robia medzi vami zmätok a chcú prekrútiť Kristovo evanjelium. ⁸Ale keby sme my alebo aj anjel z neba hlásali iné evanjelium namiesto toho, ktoré sme vám hlásali – nech je prekliaty! (Gal 1,6–8)

Napriek jasnému rozhodnutiu predstaviteľov cirkvi niektorí stále učili, že aj noví veriaci z pohanov musia zachovávať židovské tradície a predpisy. Pavol to považoval za problém, ktorý nemohol prehliadať. Takýto prístup pre neho znamenal popretie celého evanjelia i samotného Krista.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Prečítaj si text Gal 1,1–12. Prečo sa Pavol tak vážne zaoberá situáciou medzi veriacimi v Galácii? V čom spočíva vážnosť vzniknutého problému? Aký postoj k nemu Pavol zaujíma?

Ako sme povedali, práve situácia v galatských zboroch prispela k tomu, že Pavol napísal svoj list Rimanom. V ňom rozvíja to, čo napísal v liste pre Galaťanov. Pavol sa snaží ukázať, aké miesto má zákon v živote veriaceho človeka. Nechcel, aby tento blud, s ktorým sa stretol v Galácii, získal priaznivcov aj v Ríme.

V tom čase cirkev riešila problém, či novoobrátení pohania majú podstúpiť obriezku a zachovávať Mojžišov zákon. Jeruzalemský snem vyjadril svoje jasné stanovisko, ale niektorí ho neboli ochotní rešpektovať. Z tohto biblického záznamu a z dvoch Pavlových listov niektorí vyvodzujú, že Desatoro (predovšetkým prikázanie o sobote) pre kresťanov už nie je záväzné. Tým im však uniká podstata toho, čo tu Pavol rieši. Pavol chcel povedať predovšetkým to, že v našom spasení zohráva kľúčovú úlohu viera a že spasenie si nikdy nezaslúžime dodržiavaním zákona – a to ani morálneho. To však v nijakom prípade neznamená, že tento zákon nemáme brať vážne. Pavol sa tu nezaobera tým, či máme, alebo nemáme zachovávať Desatoro. Tí, čo do Pavlovho textu vsúvajú otázku platnosti Desatora, podsúvajú Pavlovi postoje, ktorými sa v danej súvislosti určite nezaoberal.

- **Ako máme dnes reagovať na námietku, že sobota pre kresťanov žijúcich v dobe milosti už nie je záväzná? Ako by si sobotu predstavil tak, aby si zvýraznil krásu a hĺbku evanjelia o Božej milosti?**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Je nepochybné, že aj naša cirkev z času načas prežíva obdobia sporov a nezhôd. Nie je to však nič nové. Satan neustále bojuje proti cirkvi. Aj v prvých dňoch kresťanstva sa medzi veriacimi objavovali spory a nedorozumenia. Niektoré z týchto sporov boli také vážne, že keby ich veriaci neriešili správne, zničilo by to celú cirkev už v jej zárodku.

„Prečo však bola na Sinaji uzavretá iná zmluva, keď zmluva s Abrahámom obsahovala prísľub o vykúpení? Izraelitom sa v čase ich poroby veľkou mierou zatemnilo poznanie Boha i zásad Abrahámovej zmluvy. ... Ľud si neuvedomoval svoju hriešnosť a nechápal, že bez Krista nedokážu zachovávať Boží zákon. Zmluvu s Bohom však uzavreli...“ (PP 371.372; PP 273.274)

„Vplyvom falošných učiteľov pochádzajúcich spomedzi jeruzalemských veriacich sa v galatských zboroch náhle začal prejavovať rozkol, šírilo sa bludné učenie a mravná uvoľnenosť. Falošní učitelia miešali židovské tradície s pravdami evanjelia. Bez ohľadu na rozhodnutie všeobecného koncilu v Jeruzaleme žiadali obrátených pohanov zachovávať obradný zákon.“ (AA 383; SA 230)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Vráťte sa k záverečnej otázke v časti na stredu. Ako môžete vo vašom zbore klásť na iných „zbytočné bremená“? Ako sa dá zistiť, čo už je „zbytočné bremeno“ a čo nie? Ako sa môžeme zároveň vyhnúť druhému extrému, keď budeme za „zbytočné bremeno“ považovať aj to, čo od nás Pán Boh skutočne požaduje?
2. Uvažujte o tom, čo podľa vás vedie mnohých kresťanov k tomu, že mnohé biblické nariadenia (vrátane Desatora) nepovažujú za záväzné. Je to len omyl? Alebo nechota žiť podľa nich? Alebo niečo iné? Ako sa môžeme dostať do podobného nebezpečenstva?
3. Prečítajte si znova Pavlove slová v Gal 1,1–12. Všimnite si, aký je Pavol nekompromisný a neoblomný. V čom by sme mali byť aj my dnes, v dobe pluralizmu a relativizmu, rovnako pevní a nekompromisní? Prečo nie je možné niektoré oblasti kresťanského učenia nijako spochybniť?
4. Na ktoré základné problémy kresťanskej vierouky reagovala protestantská reformácia? Ktoré základné problémy sa nepodarilo reformácii vyriešiť?